

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงตนเป็นพลเมืองดี เป็นความปรารถนาสูงสุดของทุกคนในชาติ การที่ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าหรือล่าหลังโดยเฉพาอย่างยิ่งในด้านสังคม ก็ จะขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรในชาติเนื่องจากบุคคลทุกคนในสังคมย่อมที่จะต้อง มีการสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตลอดเวลา ดังนั้นการที่บุคคลรู้จักยอมรับตนเองและผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักปรับตัว รู้จักการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเห็นแก่ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่บุคคลพึงมีพึงปฏิบัติต่อผู้อื่นและสังคม (สันศักดิ์ สัตยายุทธ์, 2527)

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชาติบ้านเมือง ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างมากมายและรวดเร็ว ซึ่งรูปแบบของการเปลี่ยนแปลง เหล่านี้เริ่มเห็นได้ชัดขึ้น พอจะคาดการณ์สภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทยใน อนาคตอันใกล้นี้ได้ เป็นต้นว่างานภาคเกษตรกรรมเริ่มคงตัวแต่มีการขยายตัวของ โรงงานอุตสาหกรรมหนัก การติดต่อกับต่างประเทศในด้านการค้า การเมืองและ การท่องเที่ยวจะขยายตัวมากขึ้น สังคมชนบทจะปรับตัวเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท และจากสังคมเมืองจะเป็นสังคมนคร งานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ ปรากฏออกมาในรูปเครื่องมือเครื่องใช้ มีความเจริญก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงไป อย่างรวดเร็วจนตามแทบไม่ทัน (กรมวิชาการ, 2533) สภาพความเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ได้ทำให้ความรู้ลึกลับนึกคิดและจิตใจของคนไทยเปลี่ยนแปลง ไปเป็นอันมาก ความสับสนวุ่นวายและปัญหาสังคมจึงเกิดขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมา จากการพัฒนาประเทศและการรับเอาเทคโนโลยี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตแบบ

สังคมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลในการดำเนินชีวิต (เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์, 2527)

ความเจริญทางด้านวัตถุและความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ ได้ก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่องและไม่หยุดยั้ง ในขณะที่เดียวกันได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมากมาย เช่นการขาดระเบียบวินัย ความเห็นแก่ตัว เป็นต้น ปัญหาสังคมตลอดจนความสับสนวุ่นวายในสังคมปัจจุบันเกิดขึ้นเพราะความเจริญงอกงามอย่างรวดเร็วของค่านิยมแบบวัตถุนิยม มีผลให้ค่านิยมแบบธรรมนิยมลดลง (วิรัชท วิเชียรโชติ, 2517) การมองค่านิยมบางอย่างในสังคมเปลี่ยนไป บางคนมองไม่เห็นของค่านิยมของคุณงามความดี ค่านิยมที่คนโบราณมองว่าดี แต่คนในสมัยใหม่จะมองว่าไม่ดีไม่งาม (บุญเลิศ ครุฑเมือง, 2517) ภาวะเช่นนี้เป็นที่วิตกห่วงใยของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป เพราะถ้าหากว่าสภาพจิตใจของประชาชนมุ่งไปทางรุนแรงก้าวร้าว และเห็นแก่ตัว สังคมนั้นจะประสบกับความวุ่นวายเดือดร้อน แต่ถ้สภาพจิตใจของประชาชนมุ่งมั่นในการเสียสละ รักเพื่อนมนุษย์ สังคมก็จะเปลี่ยนแปลงไปในทางสันติสุขและมั่นคงปลอดภัย ดังนั้นในการพัฒนาสังคมสิ่งที่จะต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกก็คือ คุณภาพทางจิตใจของสมาชิกในสังคม เกี่ยวกับเรื่องนี้สมเด็จพระญาณสังวรได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า สังคมปัจจุบันกำลังเสื่อมทางคุณธรรมก็เพราะคนขาดการปฏิบัติธรรมหรือใช้ธรรมะไปในทางไม่ถูกต้อง สมควรที่จะได้มีการส่งเสริมให้ปฏิบัติธรรม ยึดธรรมะเป็นหลักในการตัดสินใจและการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา (สมเด็จพระญาณสังวร, 2526)

การพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาและอื่น ๆ นั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคือทรัพยากรมนุษย์ เพราะการพัฒนาประเทศจะดำเนินไปได้ด้วยปริมาณและคุณภาพ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้มากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะต่าง ๆ ของประชาชนเป็นอันดับแรก ฉะนั้น การปรับปรุงคุณภาพของพลเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ประเทศต่าง ๆ ก็ล้วนแต่มุ่งพัฒนาคุณภาพของพลเมือง เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีประสิทธิภาพ ประชาชนที่ได้รับการฝึกฝนอบรมดีแล้ว จะสามารถใช้สติปัญญาในการปรับตัวเพื่อ

ประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม ทำให้ประเทศชาติเจริญมั่นคง (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2526) อันจะเป็นการชี้ให้เห็นถึงควมมีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ การพัฒนาประเทศของไทย มีความมุ่งหมายเพื่อความอยู่รอดของชาติ เสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนจึงจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ ฉะนั้นการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ อันจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน ที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน เป็นสำคัญ ดังที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 ดังนี้

1. ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ศาสนาและหลักธรรม
2. ให้มีความเข้าใจและกระตือรือร้น ที่จะมีส่วนในการปกครองประเทศตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. ให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ต่อท้องถิ่น ต่อครอบครัว ต่อตนเอง (กรมวิชาการ, 2521)

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระยะที่ 7 (พุทธศักราช 2535 - 2539) ยังได้มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนระดับประถมศึกษามีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา โดยมีคุณลักษณะที่เด่นชัดตามความต้องการของสังคมและท้องถิ่น โดยเน้นความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ที่ดีของชาติ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการมี

วินัย ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดอดทนและมีความรับผิดชอบ รู้จักการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533) จะเห็นได้ว่าแผนการศึกษาของไทยมีจุดมุ่งหมายที่จะอบรมและปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยโรงเรียนประถมศึกษา อันเป็นสถาบัน การศึกษาแห่งแรกในการที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานให้แก่ นักเรียน โดยตรงแล้ว โรงเรียนประถมศึกษายังมีบทบาทในการพัฒนาและปลูกฝังค่านิยม ตลอดจนสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นักเรียนอีกด้วยทั้งนี้เพราะ การปลูกฝังค่านิยมในด้านความเป็นพลเมืองดี จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังกันตั้งแต่เด็ก และสถานที่ที่สำคัญยิ่งซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการปลูกฝังและอบรมก็คือ โรงเรียน (สุมิตร คุณานุกร, 2520) การจัดการศึกษาให้กับคนในประเทศ ไม่ว่าจะ เป็น ประเทศใดต่างก็มุ่งหวังที่จะปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้กับคนในประเทศของตน ทั้งนี้เพราะความเป็นพลเมืองดีเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่จะทำ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในภาวะปัจจุบันของประเทศเป็นอย่างมาก (เจริญ จิตวารินทร์, 2528) ดังนั้นหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนก็คือการเตรียมเด็กให้เป็น พลเมืองดี คือจะต้องให้ความรู้แก่เด็ก จะต้องฝึกทักษะและความสามารถต่าง ๆ จะต้องปลูกฝังทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยมอันดีงาม(พนัส หันนาคินทร์, 2520) แต่เด็กก็ไม่ได้ปลูกฝังค่านิยมและคุณธรรมจากโรงเรียนแต่เพียงฝ่ายเดียว พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อนฝูง ตลอดจนสังคมมีส่วนอย่างยิ่งในการปลูกฝังค่านิยมและคุณธรรม แก่เด็กด้วยวิธีการเลียนแบบ ตลอดจนการลงโทษและการให้รางวัลช่วย ให้ การปลูกฝังค่านิยมและคุณธรรมได้ผลมากขึ้น เด็กจากครอบครัวต่างๆ เมื่อเข้ามา อยู่ในโรงเรียนย่อมมีคุณธรรมที่รับมาจากทางบ้านแตกต่างกันออกไปตามการอบรม เลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะมิทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม โรงเรียนจึงมี หน้าที่อบรมบ่มนิสัย ปลูกฝังค่านิยมและพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีแก่เด็กใน

ทางที่พึงปรารถนาของสังคมและประเทศชาติ โดยอาศัยแนวการปลูกฝังอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประถมศึกษาควรมีลักษณะที่สำคัญสามประการ คือ ประการที่หนึ่ง มีหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมในแบบที่ง่ายที่สุดที่ผู้เรียนจะเข้าใจได้ อันจะเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกัน ประการที่สอง ควรเป็นสิ่งแวดล้อมที่ขจัดสิ่งปราศจากคุณค่าในการศึกษา อันอาจจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของเยาวชน ประการที่สาม จะต้องเป็นสภาพที่ปลดปล่อยความรู้สึกฝังแน่น ที่เยาวชนได้รับมาจากกลุ่มชนในสังคม อันจะเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโต (พนัส หันนาคินทร์, 2520) ในส่วนการเรียนการสอนจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพของครู ขนาดของห้องเรียน วิธีสอน ตลอดจนโครงสร้างของสังคมและการฝึกอบรมจากทางบ้าน รูปแบบของการจัด การเรียนการสอนนั้นใช้การปฐมนิเทศ การเลียนแบบบาท การอภิปรายกลุ่ม การค้นคว้ารายงาน การใช้ข่าวสื่อมวลชนประกอบการสอน (อนุสรณ์ ทรัพย์มณู, 2521)

การจัดการศึกษาเป็นทางหนึ่งที่จะเพิ่มภูมิปัญญา และพัฒนาบุคลิกภาพของคน การจัดการศึกษาที่ถูกต้องคือ การที่สามารถทำให้คนประพฤติดีขึ้นเพราะการจัดการศึกษา เป็นการสร้างคนไว้ในกิจการของประเทศชาติในภายหน้า ประชาชนจะมีนิสัยดีหรือไม่เป็นส่วนมากในสมัยใด ย่อมเป็นผลของการศึกษาเมื่อประมาณ 10 - 20 ปีที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526) จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลของการศึกษาของเยาวชนในปัจจุบัน จะเป็นเครื่องกำหนดความเจริญของประเทศชาติในอนาคต แต่จากที่ผ่านมาการจัดการศึกษาเพื่อความ เป็นพลเมืองดีพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความสำนึกในหน้าที่ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นที่ไม่ถูกต้อง ในเรื่องค่านิยมและคำสั่งสอนของศาสนารวมทั้งความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย (วัลลภ นุ่มพวง, 2513) สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของเด็กไทย พบว่า เด็กไทยมีความเข้าใจว่าประชาธิปไตย คือ ความมีอิสระเสรีที่บุคคลจะทำอะไรก็ได้โดยไม่

ได้กล่าวถึงขอบเขตจำกัดแต่อย่างใด ทั้งยังมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองโดยส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำ (สวนา พรพัฒน์กุล, 2520) สำหรับในด้านการเมืองการปกครอง คนไทยยังมีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กล่าวคือ ความรู้ความเข้าใจของประชาชนมีลักษณะผิวเผิน โดยรู้เพียงว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เป็นตัวแทนสะท้อนผลประโยชน์และความเดือดร้อนแทนตน แต่มิได้เข้าใจไกลไปถึงบทบาทหน้าที่และ กระบวนการทางด้านนิติบัญญัติซึ่ง ได้แก่ การออกกฎหมายและการตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาลเป็นสำคัญ (สุนันท์ อังเกิดโชค, 2529)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคนไทยและเยาวชนไทยส่วนใหญ่ยังขาดลักษณะที่เอื้อเพื่อต่อการพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เช่น การขาดระเบียบวินัยทั้งยังมีเข้าใจในความเป็นประชาธิปไตยที่คลาดเคลื่อนจากความ เป็นจริง ทำให้นำเป็นห่วงถึงอนาคตของชาติเป็นอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนในปัจจุบัน คือผู้ที่จะบอกถึงอนาคตของชาติในภายหน้า ฉะนั้นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรจะได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบ ในการให้การอบรมสั่งสอนเพื่อให้เยาวชนได้มีการพัฒนาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี พร้อมทั้งจะรับผิดชอบ อนาคตของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการเรียนการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนที่มีสถานภาพเบื้องต้นแตกต่างกัน คือ เพศ การนับถือศาสนา การอยู่ อาศัย และการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยชุดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านเขาแดง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน
2. เนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี เป็นเนื้อหาซึ่งบูรณาการอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย
  - 2.1 ความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม
  - 2.2 ความสามัคคี
  - 2.3 ความมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
  - 2.4 ความสนใจทางการเมืองการปกครอง
  - 2.5 ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และภูมิใจ

ในความเป็นไทย

3. เวลาที่ใช้ในการทดลองสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอน ใช้เวลาในชั่วโมงกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 14 ชั่วโมง และทดสอบก่อนและหลังการสอน 3 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 17 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ

ชุดการเรียนการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี

4.2 ตัวแปรตาม

4.2.1 คะแนนเฉลี่ยเรื่องความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน

4.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วย

ชุดการเรียนการสอน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีสูงขึ้น หลังจากการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี
2. นักเรียนที่มีสถานภาพเบื้องต้นแตกต่างกัน คือ เพศ การนับถือศาสนา การอยู่อาศัย และอาชีพของผู้ปกครอง จะมีมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีไม่แตกต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ ไม่ได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ชุดการเรียนการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี หมายถึง ชุดสื่อประสมที่จัดรวมกันไว้อย่างมีระบบ โดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสำหรับครูผู้สอนใช้ในการพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นักเรียน โดยครูผู้สอนจะดำเนินการสอนตามขั้นตอนจากคำแนะนำที่มีอยู่ในชุดการเรียนการสอน ชุดการเรียนการสอนประกอบด้วยคู่มือครู แผนการจัดกิจกรรม สื่อการสอน และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมบัตรเฉลย

ผลการใช้ชุดการเรียนการสอน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องความเป็นพลเมืองดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดย

ยึดตามเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ของกรมวิชาการ คือร้อยละ 80

ประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน หมายถึง การนำชุดการเรียนการสอน ที่สร้างขึ้นไปหาประสิทธิภาพตามวิธีของแผนจฺนา คือ 80/80

ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง ลักษณะที่บุคคลมีคุณลักษณะที่พึงปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นที่ยอมรับตามสภาพสังคมไทย อันประกอบด้วยลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยใน 5 ลักษณะ คือ

1. ความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม
2. ความสามัคคี
3. ความมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย
4. ความสนใจทางการเมืองการปกครอง
5. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และภูมิใจใน

ความเป็นไทย

มโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง แนวคิดที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจ ความเข้าใจ ความคิดที่เป็นข้อสรุปรวมของบุคคลที่มีต่อลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยใน 5 ลักษณะดังนี้

1. ความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม หมายถึง การแบ่งปันให้แก่คนที่ควรให้ ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมเพื่อให้สังคมเจริญก้าวหน้าโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. ความสามัคคี หมายถึง การที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่มได้และร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานลุล่วงไป

3. ความมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมและกฎหมายของประเทศ รู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตน เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งตัดสินด้วยความเห็นของคนส่วนใหญ่

4. ความสนใจทางการเมืองการปกครอง หมายถึง การสนใจติดตามข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง การฟังการชี้แจงนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และเข้าใจวิธีการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง

5. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และภูมิใจในความเป็นไทย หมายถึง การเทิดทูนพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา และการเลือกใช้สิ่งของที่ผลิตหรือสร้างโดยคนไทย

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความยินดีและเต็มใจที่ได้เข้าร่วมในการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี โดยกำหนดเป็นคะแนน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2534 โรงเรียนบ้านเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาในแนวทางของความเป็นพลเมืองดี เพื่อศึกษาความสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

2. ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และคู่มือการวัดผลและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 3 ชุด คือ

3.1 ชุดการเรียนการสอนเรื่องความเป็นพลเมืองดี จำนวน

- 3.2 แบบวัดมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี จำนวน 50 ข้อ
- 3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 30 ข้อ
4. เลือกโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
5. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 ชุด เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่านเพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของกิจกรรม จุดประสงค์ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้ (Try - out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง นำผลที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
6. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการสอบก่อนทำการทดลอง (Pre - test) โดยใช้แบบวัดมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีแล้วจึงดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนามโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี ใช้เวลา 14 ชั่วโมง หลังจากการสอนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนแล้ว ผู้วิจัยทำการสอบหลังการทดลอง (Post - test) โดยใช้แบบวัดมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดีชุดเดิม และแบบสอบถามความพึงพอใจ
7. นำผลการทดสอบจากแบบวัดมโนทัศน์ความเป็นพลเมืองดี และแบบสอบถามความพึงพอใจมาตรวจให้คะแนน
8. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เปรียบเทียบคะแนนระหว่างหลังการทดลอง (Post - test) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 80 โดยใช้ค่าที (t - test)
9. นำผลการวิเคราะห์มาสรุปและอภิปรายผล

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ครูประถมศึกษาได้แนวทางในการปรับปรุง และสนับสนุนการจัดการสอนเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ทราบและเห็น
ความสำคัญ ของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้
แก่นักเรียนประถมศึกษา อันจะเป็นหนทางหนึ่งที่มีส่วนในการเสริมสร้างความ
มั่นคงของชาติต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย